

PREPORUKE ZA RAD ŠKOLSKIH USTANOVA u kontekstu epidemijske pojave morbila i pertusisa - vodič za unapređenje biosigurnosti u školama -

UVOD

Od januara 2024. godine do danas prijavljuje se sve više oboljelih od morbila i pertusisa, pa je širenje ovih bolesti u formi epidemijske pojave sve izvjesnije. U cilju preveniranja nepovoljnog razvoja situacije u školskim ustanovama, izrađene su ove preporuke.

MORBILI (KRZAMAK, OSPICE) su jedna od najzaraznijih virusnih bolesti u svijetu. Jedna zaražena osoba može zaraziti 9 od 10 svojih nevakcinisanih bliskih kontakata. Lako se širi kada zaražena osoba diše, kašlje ili kiše. Može uzrokovati teške oblike bolesti, komplikacije, pa čak i smrt. Simptomi bolesti uključuju visoku temperaturu, kašalj, curenje nosa i osip po cijelom tijelu. Komplikacije su najčešće kod djece mlađe od 5 godina i odraslih starijih od 30 godina. Vjerovatnije su kod pothranjene djece ili djece sa slabim imunološkim sistemom uzrokovanim drugim bolestima. Sami morbili također oslabljuju imunološki sistem ostavljajući djecu izuzetno ranjivom za druge infekcije. Vakcinacija je najbolji način za sprečavanje obolijevanja od morbila ili njihovog širenja u populaciji. Posljednjih godina, vakcinacijski obuhvat MRP vakcinom djece ciljnog dobnog uzrasta je samo oko 50% u FBiH. Ova vrijednost znak je pada kolektivnog imuniteta populacije protiv bolesti koje se mogu prevenirati vakcinacijom i prijetnja su za širenje epidemije. Sigurna i učinkovita MRP vakcina (protiv morbila, rubeole i zaušnjaka) je u upotrebi u BiH skoro 40 godina. Prema Programu obavezne imunizacije u FBiH predviđene su dvije doze MRP vakcine, u dobi od 12 mjeseci i u šestoj godini, a sve propuštene doze vakcine se mogu nadoknaditi.

PERTUSIS (HRIPAVAC, VELIKI KAŠALJ) je akutna visoko zarazna bakterijska infekcija disajnog sistema karakterizirana napadima spazmatičnog kašlja. Uglavnom se javlja kod dojenčadi i male djece. Tok bolesti je postupan, s nespecifičnim simptomima (kao prehlada), zbog čega se u početku, kada je osoba najzaraznija, ne posumnja na pertusis, pa bolesnik neometano širi bolest. Vrlo je slična morbilima.

BIOSIGURNOSNE MJERE I OPERATIVNI KRIZNI TIM USTANOVE. To su mjere koje se primjenjuju radi smanjenja rizika unosa infekcije (bakterije, virusi i drugi mikroorganizmi) u životnu i radnu sredinu ljudi. One su najbolje mjere u sprečavanju unosa zaraze ili preveniranja kao i suzbijanja širenja zaraze. Potrebno je na nivou ustanove formirati tim od npr. tri zaposlenika među kojima mora biti osoba koja ima odgovornosti i ovlaštenja da donosi odluke, koji bi razradio i pratio provođenje operativnih mjera u svrhu sprečavanja unosa zaraze, koristeći ove preporuke.

ORGANIZACIJA RADA U ŠKOLI

ŠKOLSKE PROSTORIJE I GRUPE UČENIKA. Za boravak učenika preporučuje se prostorija što veće površine i visine, prozračna i osunčana (odgovarajući izvor dnevnog svjetla), vratima odvojena od ostalih prostorija. Neophodno je da se prostorija može provjetravati vanjskim zrakom. Prolazak kroz zajedničke prostorije treba svesti na minimum. Potrebno je osigurati manji broj učenika u grupi, koliko god je to moguće.

PRANJE I DEZINFEKCIJA RUKU. Nakon ulaska u školu zaposlenici i učenici su dužni temeljito oprati ruke sapunom i vodom, najmanje 20 sekundi. Uputa o pravilnom pranju ruku treba biti postavljena u prostore toaleta i svih mjesta gdje se peru ruke na vidljivom mjestu. Pripremit će se rasprskivač sa rastvorom dezinfekcionog sredstva na bazi 70%-tnog alkohola i tim sredstvom našpricati ruke svakog zaposlenika, učenika i eventualno drugih osoba koje ulaze u školu. Sredstvo za dezinfekciju potrebno je u količini od 1 do 2 ml nanijeti na suhe i čiste dlanove (obično jedan potisak na dozatoru, ili prema uputama proizvođača). Dlanove i područje između prstiju potrebno je protrljati dok se ne osuše, a sredstvo nije potrebno ispirati. Za manju djecu prednost treba dati higijenskom pranju ruku sapunom i vodom 20 sekundi naspram česte dezinfekcije zbog mogućnosti oštećenja kože ruku ili stavljanja ruku u usta.

MASKE ZA LICE, RUKAVICE I FIZIČKO UDALJAVANJE. U slučaju pojave respiratornih simptoma tokom boravka u školi osobe trebaju nositi zaštitnu masku preko usta i nosa. Nošenje rukavica nije preporučljivo, prednost se daje učestalom pranju i dezinficiranju ruku. Važno je napomenuti da je potrebno zaštitnu opremu (maske i rukavice) koristiti racionalno i prema logičkoj procjeni potrebe. Za djecu najmlađeg školskog uzrasta ne preporučuje se korištenje maske. Fizički razmak neophodno je poticati koliko je to moguće, ali treba očekivati da će kod provedbe neminovno dolaziti do određenih odstupanja zbog uzrasta djece.

ODRŽAVANJE HIGIJENE KOD UČENIKA. Potrebno je pojačati ličnu higijenu učenika. Pranje ruku učenika potrebno je provoditi nakon kihanja, kašljanja, plača, jela, te ih nadzirati pri pranju ruku. Nakon pranja ruku sapunom i vodom, za sušenje ruku neophodno je koristiti papirnate ubruse za jednokratnu upotrebu koje nakon korištenja treba odbaciti u kantu za otpad sa poklopcem.

DIDAKTIČKI PRIBOR. Čvrsti didaktički pribor treba redovno prati i dezinfikovati, posebno za skupine učenika koji su u skladu sa svojom razvojnom dobi skloni stavljati predmete u usta. Ne koristiti pribor koji se ne može prati. U školu ne treba donositi igračke i pribor koji nije neophodan. Tokom lijepog vremena preporučuje se boravak na otvorenom prostoru, kad god je to moguće.

ČIŠĆENJE I PROZRAČIVANJE PROSTORA. Dodirne tačke kao što su ručke na vratima, ručke na prozorima, radne površine, tastature, česme u toaletima i kuhinjama, tipke vodokotlića, daljinske upravljače, prekidače za struju, te druge dodirne površine koje koristi veći broj osoba neophodno je dezinficirati više puta tokom dana. Prostorije je obvezno prozračivati što je

moгуće češće. Ako to vremenske i sigurnosne prilike dopuštaju prozor treba ostaviti otvoren kontinuirano.

MJERENJE TEMPERATURE. Potrebno je mjeriti tjelesnu temperaturu beskontaktnim toplomjerom zaposlenicima i učenicima svakodnevno pri dolasku u školu, te utvrditi imaju li drugih simptoma zaraznih bolesti.

BOLESNI UČENICI I ZAPOSLENICI. Učenici i zaposlenici koji imaju povišenu tjelesnu temperaturu, respiratorne simptome poput kašlja, curenja iz nosa ili osipa po tijelu ili su pod sumnjom da bi mogli biti zaraženi trebaju ostati kod kuće. Ako učenici razviju simptome infekcije tokom boravka u ustanovi, nastavno osoblje odmah obavještava roditelje/staratelje, koji u najkraćem mogućem roku trebaju doći po dijete. Kod svake promjene zdravstvenog stanja, učenika staviti u odvojen prostor od ostalih učenika. Provjeriti zdravstveno stanje ostalih učenika.

TELEFONSKO OBAVJEŠTAVANJE ZDRAVSTVENE USTANOVE. Rukovodstvo ustanove obavještava nadležni Doma zdravlja (Higijensko-epidemiološka služba, HES) u slučaju grupiranja sumnje ili zaraze (dva i više zaposlenika i/ili učenika sa sumnjom iz iste grupe/učionice/zgrade).

VAKCINACIJA I EDUKACIJA RODITELJA/STARATELJA. Neophodno je kontinuirano provjeravati vakcinalni status učenika, te podsticati roditelje/staratelje učenika koja nisu nikako vakcinisana ili nisu potpuno vakcinisana da obave vakcinaciju u nadležnom Domu zdravlja. Svaki boravak nepotpuno vakcinisanog učenika u školskoj ustanovi predstavlja rizik kako za samog učenika, tako i za ostale učenika i zaposlene! U situaciji ako je osoba već bila u kontaktu s oboljelim, vakcinacija sprovedena u prva tri dana nakon izloženosti može pomoći u preveniranju pojave simptoma ili ublažavanju toka bolesti. Također, važno je roditelje/staratelje podsjećati na mjere iz ovih preporuka, što će djelovati edukativno i savjetodavno.

VAŠ INZ!

ISPRAVNO PRANJE RUKU

ISPRAVNO PRANJE RUKU

Ruke se obavezno peru

- prije početka rada
- nakon kašlja, kihanja ili puhanja nosa
- prije rukovanja s kuhanom ili gotovom hranom
- nakon rukovanja ili pripremanja sirove hrane
- nakon rukovanja otpadom
- nakon korištenja toaleta
- nakon jela, pića ili pušenja
- nakon rukovanja novcem
- generalno-redovno

Dezinfekcija ruku se obavlja nakon svakog napuštanja radnog mjesta

EVIDENCIJA ODRŽAVANJA ČISTOĆE I DEZINFEKCIJE PROSTORA I PREDMETA

Ustanova: _____

RB	Datum, vrijeme i mjesto održavanja čišćenja, dezinfekcije, provjetravanja	Ime i prezime osobe koja je obavila čišćenje, dezinfekciju, provjetranje	Vrsta obavljenog posla i koncentracija i količina sredstva koje je korišteno (čišćenje, dezinfekcija, provjetranje)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			